

Klima- og miljødepartementet

Vår ref.:
22/06779

Deres ref.:

Brevdato:
21.11.2025

Innspill – Ny Tiltaksplan for Oslofjorden

Bakgrunn

Klima- og miljødepartementet har i pressemelding 31.10.2025 varslet at regjeringen arbeider med en ny Tiltaksplan for Oslofjorden. Det bes om innspill til planen innen 12. desember.

Vurdering/innspill

Vannområde Randsfjorden består av kommunene Etnedal, Nordre Land, Søndre Land, Gran, Lunner og Jevnaker. Vårt mandat er å gjennomføre og bistå kommunene med tiltak som fører til måloppnåelse av vannforskriften og regional vannforvaltningsplan. Dette innspillet er vedtatt i vannområdets styringsgruppe 1. desember.

Etter vannområdets mening er det noen overordnede punkter som bør vektlegges særskilt i arbeidet med ny Tiltaksplan for Oslofjorden.

Statens bidrag inn i gjennomføringen må økes.

Det er behov for en finansiering og organisering som kan hente inspirasjon fra tidligere tiders store felles krafttak for miljøet, som f. eks Mjøsaksjonen. Vi vet i stor grad hvilke tiltak som fungerer for eksempelvis å redusere nitrogentilførsel, og vi vet at det kreves kraftig og samordnet handling på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer. Dagens Oslofjordplan er omfattende og ambisiøs med sine 7 innsatsområder, 63 tiltak og 19 punkter om kunnskapsinnhenting. Erfaring fra gjeldende plan viser at gjennomføringsevnen i de fleste sektorer ikke er god nok. For å lykkes må staten mangedoble sitt økonomiske bidrag til arbeidet med Oslofjorden, samtidig som sektorene må gis bedre vilkår for tiltaksarbeidet.

Forholdet mellom Tiltaksplan for Oslofjorden og de regionale vannforvaltningsplanene må avklares.

For innlandskommunene er tiltakene i Oslofjordplanen i all hovedsak de samme tiltakene som allerede ligger i regional vannforvaltningsplan. Oslofjordplanen krever rapportering i form av tiltakskort, mens de regionale planene krever rapportering i vann-nett. For enkelte av tiltakene er det også rapporteringskrav via KOSTRA. En slik manglende samkjøring av rapportering medfører mye ekstraarbeid. Det er behov for å samkjøre tiltak og rapportering på en bedre måte i kommende periode.

Bidrag fra alle sektorer er avgjørende for planens legitimitet og oppslutning

Selv om beregninger viser at avløp og landbruk er de klart største kildene til næringssalttilførsler til Oslofjorden er det viktig at også andre sektorer bidrar. Nye og store enkeltutslipp fra f. eks industri medfører ytterligere behov for reduksjon i landbruk og avløp, noe som raskt oppfattes som urettferdig og lite motiverende.

Videre ønsker vi å komme med noen innspill til arbeidet innenfor sektorene landbruk og avløp.

Innføring av regionale miljøkrav har vært et viktig steg for å sikre tiltak mot overflateavrenning og erosjon. I og med at nitrogen er vannløselig og følger vannets vei ned gjennom jorden, vet vi imidlertid at størstedelen av nitrogentilførselene til vassdrag kommer ut fra drengsystemene. Det er derfor balansert og fornuftig gjødsling som er det viktigste virkemiddelet for å redusere nitrogentap fra dyrkamark. Nytt gjødselregelverk er en forbedring i så måte. Det er imidlertid viktig at kommunene gis tilstrekkelige ressurser til å følge opp dette. Nye regler medfører også utfordringer med tanke på tidspunkt for bruk av husdyrgjødsel, så det anbefales at det legges til rette for en satsing på god distribusjon og fornuftig bruk av slik gjødsel.

Dagens krav til høyt proteininnhold og -kvalitet i matvete er i realiteten et økonomisk virkemiddel som bidrar til høye mengder tilført nitrogen til åker og sen gjødsling med nitrogen (og dermed stor risiko for ekstra n-avrenning). Dette er i direkte konflikt med alle tiltakene som har som mål å redusere nitrogenavrenningen, og er etter vår mening svært uheldig.

Myndighet for oppfølging av brudd på kantsoneregelverket skal flyttes fra NVE til Statsforvalterne ved nyttår. Dagens ordning har ikke fungert, og det er veldig positivt at myndigheten overføres. Etter vår mening kan dette få en konkret effekt for kantsonene og avrenningen til vann og vassdrag, men det forutsetter at Statsforvalterne sikres nok ressurser til å drive ulovlighetsoppfølging.

Innenfor avløpssektoren er det fra statsforvalterne allerede sendt ut pålegg om etablering av nitrogenrensing for større renseanlegg i hele nedbørfeltet. Dette medfører svært store kostnader for kommunene. Det er imidlertid et betydelig antall mindre (<50pe), private renseanlegg i nedbørfeltet som pr nå ikke har krav om nitrogenrensing. Kommunene er myndighet for slike anlegg, og pålegg om utbedring sendes ut i stort antall hvert år, men da med fokus på fosforrensing. Det kunne vært gunstig med en avklaring på om nitrogenrensekrav er tenkt inkludert i nærmeste fremtid for slike anlegg (forurensningsforskriftens kap. 12).

Som en generell betraktning bør det nevnes at muligheten for å komme med innspill ikke er kommunisert ut til kommunene på en tilfredsstillende måte. I tillegg er tidsrommet for å gi innspill svært kort, noe som i seg selv ikke legger opp til gode prosesser og forankring i kommunepolitikken. I og med at kommunenes eierskap til planen og motivasjon for å gjennomføre planen er særdeles viktig, burde det vært gitt mer tid til å komme med innspill.

Ole Martin Sagengen
Styreleder
Vannområde Randsfjorden

Håvard Lucasen
Vannområdeleder
Vannområde Randsfjorden